

*Od »misterija« žene do
»mizerije« ženske*

IFIGENIJA ZAGORIČNIK, DRAČJE IN KORENINE

V knjižni zbirki Nova slovenska knjiga, ki jo izdaja založba Mladinska knjiga, je pred nedavnim izšla pesniška zbirka Ifigenije Simonović z naslovom **DRAČJE IN KORENINE**. To je že deveta pesniška zbirke avtorice, ki je že dobri dve desetletji navzoča na slovenskem pesniškem Parnasu pod imenom Ifigenija Zagoričnik, saj je svojo prvo pesniško zbirko *Postopna razbremenitev* objavila že daljnega leta 1972 pri devetnajstih letih. Več kot poldrugo desetletje živi v Londonu, v zadnjem času pa se redno oglašja z dnevnimi zapiski v Novi reviji.

Spremni esej je pesmim Ifigenije Simonović napisal pesnik Dane Zajc in mu dal naslov *Glas, ki izgovarja svoje verze*, ter v njem opredelil pesniško držo Ifigenije skoz optiko svoje ustvarjalne izkušnje.

Poezija že dolgo ni več spodbujevalka plemenitih čustev in vznesenih misli ter drugih romantičnih prvin, marveč se cepi na različna pota in stranske poti in rokave, bodisi kot jezikovno izrazni ekshibicionizem, ali pa kot vrednostno preverjanje intimnih, doživljajskih vzgibov kot odsev izkušenj in spoznanj življenjske resničnosti v najširšem in najglobljem pomenu, če naj bosta navedeni skrajnostni orientaciji, med katerima je možno vse polno asociativno pogojenih variacij. Potem ko smo doživeli in preživeli najrazličnejše »izme«, ludizme in reizme, retrogardizme in postmodernizme, pristajamo pri intimizmu, ki slej ko prej ostaja prvinski in zatorej nezamenljivi prostor pesniške dikcije. Ali se je labirint človeškega doživljanja in njegove refleksivne sposobnosti s tem razprl in odprl, o tem ni dvoma, hkrati kot tudi ni dvoma o tem, da se prostor pesniškega komuniciranja na tej ravni vse bolj zapira, ali preprosteje rečeno: današnja poezijo je težje brati kot filozofske razprave, kar po vsej verjetnosti pomeni, da je bralcev poezije vse manj.

Na takšna in podobna premišljevanja navaja tudi zajetna zbirka Ifigenije Simonović z naslovom **DRAČJE IN KORENINE**, ki prav gotovo zaznamuje posebno življenjsko spoznanje, s skopimi besedami izraženo v pesmi z istim naslovom. Metaforika te pesmi nedvoumno govori o zapiranju vase, medtem ko je iz drugih pesmi, iz celote, mogoče razbrati, kaj naj bi bilo »dračje« in kaj »korenine«. Dračje naj bi bilo, če nam je že ponudeno analizirati, tisto, kar poetesa razkriva iz sebe in seveda o sebi z razmeroma zastrto, vendar razberljivo metaforiko, zadržano, pa tudi v odtenkih direktno, korenine pa tisto, iz česar je zrasel ves ta doživljajski splet, ki ga označuje kot »dračje«. Za prepoznavanje in dojezanje tega spleta in prepleta v zavesti in podzavesti ujetih doživljajskih usedlin in iz njih izvedenih vrednostnih sodb sta vsekakor ilustrativni pesmi z naslovom *Misterij žene in Mizerij ženske*. V prvi, ki sprejema naslov znane zbirke črtic Zofke Kvedrove, ironično povzema žensko vdanost kot fikcijo, izvirajočo iz preteklosti in jo stopnjuje s sintagmo: »Ljubica sem vdana / križem kražem razorana«, medtem ko v Mizeriji ženske drastično stopnjuje občutek ponižanosti v obliki aforizma: »oklestiti se otresti / se daj zrabutati / obrezati / potem šele boš rodila / debele hruške«. Gre torej za metaforiko, ki vabi psihoanalitike, da raziščejo »korenine«, ki so povzročile, da se je

»dračje« razraslo v spoznanje nekakšne ženske tragike, zaznamovane od narave, čeprav spoznane iz osebnega doživetja.

In ko že vrtamo v korenine ter iz njih zraslega dračja, v metaforičnem smislu seveda, ostanimo pri tem opravilu, saj so pesmi zato napisane in objavljene v lepi in pomenljivi opremi Jureta Jančiča s podobo vrča, na katerem sta dva ženska obraza, zadaj pa jih slutimo še nekaj, na srebrnem ovitku. Skozi vso zbirko, ki jo izpolnjujejo oblikovno zelo različna pesniška besedila, od aforizmov, metaforičnih sentenc do pesmi s pripovedno zgovernostjo, med katerimi je najboljše pesem z naslovom *Ležeča pokrajina, Drveči vlak, Sedeče osebe*, bo pozoren bralec zaznal temeljno držo umikanja vase in hkrati preverjanja lastnosti in njihovih možnosti za odpiranje in sprejemanje okolja, ki v smislu prisodobne zaznamuje »korenine«. V posameznostih išče prenekatere teme in izzive v pesmi *Stavek*, na primer »iskati ime za neznano«, »tehtati samoneobvladovanje«, »brskati po preteklosti«, »sprejemati vase molk« in nazadnje »opredeliti nič«, kar vodi tako rekoč k absolutnemu preverjanju in prepoznavanju samega sebe. Na tej poti do sebe, ko se razkriva, bodisi z distanco bodisi z neposrednimi oznakami, se veskozi zateka v »svoj bunker«, ko na primer kot »ptič brez zrna vase kljuješ«, kot pravi v pesmi *Hromi prst*. Gre za preverjanje neulovljivega in spremenljivega bistva, ki pa ima svoj pomen in pogojenost za stik z okoljem, vsekakor tudi za ljubezen. Pri tej intimistični avanturi je mogoče začutiti distančnost v obliki, ko da izpoveduje druge in ne sebe, v končnem povzetku pa se prepoznavna nekakšna nepomirjenost s seboj kot spoznanje neopredeljive nezadostnosti, nemara kot pomanjkanje ljubezenskega čustva, ujetega v prej omenjenem sindromu, zaznamovanem z »misterijem žene« in »mizerijo ženske«. Seveda pa pesnica Ifigenija v določenih trenutkih ne skriva spoznanj pod odejo metaforike, marveč naravnost pove: »Moj problem je v relaciji do soljudi. Če me imajo radi, jih sovražim.« Takšno nasprotje seveda nujno povzroča notranjo konfliktnost, ki smo jo tukaj le nakazali, zanimivejša in razvidnejša pa bi postala, če bi jo avtorica zaupala v novelistični dikciji, kakršni se približuje v omenjeni pesmi opažanj in z naslovom *Ležeča pokrajina, Drveči vlak, Sedeče osebe*.

Poezija Ifigenije Zagoričnik, oprostite, Simonović, objavljene v zreli zbirki *DRAČJE IN KORENINE*, vodi potrpežljivega bralca v intimni doživljajski labirint sodobne zrele intelektualke in k takšnemu ravnanju spodbuja tudi bralca, čeprav v tem labirintu pravzaprav ne odkriva kakšnih spodbudnih razkritij, marveč predvsem spoznanje, da je človek v svojem bistvu tragični osamljenec in da mu ne preostane nič drugega, kot da, če je le mogoče, najde v sebi moč in voljo za preseganje tega »tragičnega občutja življenja«, po vsej verjetnosti z ljubeznijo, ker drugače ne gre. In obvladati spoznanje, izostreno, samooznačujoče izrečeno v pesmi *Pismo*: »Tudi on kaže name. Da sem strup. Da uničujem. Da sem kača, ki sebe pika...« In ga preseči, prerasti, se z njim spopasti.